

UDK 159.9.019.2:272-472
Primljeno: 22. 10. 2019.
Prihvaćeno: 10. 12. 2020.
Izvorni znanstveni rad

ISKUSTVENO UČENJE NA PRIMJERU SNOVA U GEŠTALT PEDAGOGIJI

Ivica JURIC

Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Splitu
Zrinsko-frankopanska 19, 21 000 Split
ivicajurich@gmail.com

Sažetak

U članku se govori o geštalt pedagogiji, njezinu nastanku i specifičnostima njezina pristupa odgoju i obrazovanju. Unutar navedene teme posebna pažnja posvećena je kršćanskoj geštalt pedagogiji općenito i njezinoj interpretaciji snova u pedagoškom radu u grupi, a na nekoliko primjera iz Svetog pisma. Temeljna teza autora jest da postulati i metode kršćanske geštalt pedagogije, koja je već dugo vremena u uporabi u poučavanju djece i odraslih u vjeri u nekim zapadnim zemljama (Njemačka, Austrija, Švicarska), mogu i nama u Hrvatskoj itekako pomoći, osobito glede kreativnijeg i životnijeg odgoja u vjeri, bilo da je riječ o odgoju u školi, župi, crkvenom pokretu bilo u radu s različitim skupinama vjernika.

Ključne riječi: geštalt pedagogija, kršćanska geštalt pedagogija, odgoj u vjeri, snovi, Albert Höfer.

Uvod

Razumljivim jezikom i na prikladan način naviještati vjeru mladim generacijama predstavlja danas Crkvi jedan od temeljnih izazova u njezinu poslanju. Suočivši se s tim izazovom kao i razočaranjem zbog neuspjeha prevladavajućih metoda poučavanja u vjeri, prije tridesetak godina dr. Albert Höfer, austrijski svećenik, pedagog i psihoterapeut, ponudio je novi model poučavanja u vjeri. Taj novi model podrazumijeva integraciju geštalt pedagogije, psihologije i terapije s kršćanskim vrijednostima. Naime, baveći se geštalt pedagogijom i terapijom, Höfer je prepoznao mogućnosti koje one pružaju za razvoj postojećeg načina poučavanja u vjeri. Navedeni način podrazumijeva holistički

pristup u odgoju i obrazovanju. Drugim riječima, model integrira um i tijelo, osjeća je i savjest, pojedinca i zajednicu, obrazovni sadržaj i osobno smisleno učenje, samoostvarenje i ljubav Božju. Cilj navedenog modela je sazrijevanje i razvoj ličnosti, promicanje sposobnosti odlučivanja i spremnosti na preuzimanje odgovornosti. Dovodeći u skladan odnos iskustvo i kontakt, tj. emocije sa sadržajem onoga što se želi izložiti, kreativno se uči. Učenje time prestaje biti samo teorijsko, a postaje sve više životno, iskustveno. Osjećaji, zaokupljenosti i problemi koje osoba trenutno ima nisu smetnja, već most do rasta u osobnosti i svladavanju znanja.

Navedeni model već dugo godina diljem Austrije, Njemačke, Švicarske, a u novije vrijeme i Slovenije, donosi dobre rezultate te želimo ovim člankom upoznati sve zainteresirane s prednostima tog modela. U prvom dijelu rada govori se općenito o geštalt pedagogiji, njezinu nastanku i temeljnim načelima. Posebna pozornost posvećena je kršćanskoj geštalt pedagogiji i njezinim karakteristikama. U drugom dijelu rada obrađuje se konkretan doprinos kršćanske geštalt pedagogije na primjeru odnosa prema snovima. U trećem, posljednjem dijelu autor nakon iskustva dvogodišnjeg ciklusa *Cjeloživotnog učenja kršćanske geštalt pedagogije* iznosi vlastita zapažanja o specifičnostima i prednostima kršćanske geštalt pedagogije u poučavanju u vjeri.

1. Geštalt pedagogija

Ime geštalt pedagogije dolazi od njemačke riječi *gestalt* što znači »forma, oblik«. Navedena riječ se ne prevodi, već jednostavno prenosi u istom obliku, a u kontekstu geštalt psihologije, terapije i pedagogije označuje cjelinu, sveukupnost nečega. Geštalt pedagogija nastala je sedamdesetih godina prošlog stoljeća u Njemačkoj i manjim dijelom u nekim drugim europskim zemljama (Austriji i Švicarskoj). Razvijala se uglavnom na seminarima, dodatnom usavršavanju učitelja, koje se u većini slučajeva provodilo izvan ili sasvim na rubu javnog odgojno-obrazovnog sustava. S vremenom su pedagozi, nakon dugogodišnje suradnje s geštalt terapeutima, došli do zaključka kako bi doista bilo nedovoljno geštalt terapiju uporabljivati samo za liječenje posljedica (npr. pretrpljenih boli), a ne i preventivno, tj. za razvijanje zdrave, cjelovite osobnosti.¹ Posebne zasluge za nastanak geštalt pedagogije u Njemačkoj pripadaju Hilarionu G. Petzoldu, koji je 1974. godine dao i ime geštalt pedagogiji, a nekoliko godina

¹ Usp. Olaf Axel BUROW – Claudio HOFMANN, *Gestaltpädagogik in der Schule*, Hamburg, 1998., 36.

kasnije (1977.) objavio je zajedno s Georgom I. Brownom knjigu *Gešalt pedagogija. Koncepti integrativnog odgoja*, u kojoj tumači što je i koje su zadaće gešalt pedagogije.²

Gešalt pedagogija proizišla je iz gešalt filozofije, gešalt psihologije, gešalt terapije i humanističke psihologije. Nastala je tako što su pedagozi koncepte i metode iz spomenutih disciplina primijenili na pedagoško područje. Primjerice, prema gešalt psihologiji čovjek sudjeluje u kreiranju svojeg doživljaja svijeta, tj. njegov spoznajni aparat ne preslikava objekte iz okruženja posve mehanički, već ih najprije strukturira u smislene cjeline (gešalte) te ih tek potom šalje mozgu na prosudbu.³ Poimanje čovjeka u gešalt pedagogiji proizlazi iz pogleda na čovjeka koji je stvorila gešalt terapija. On je humanistički i po njemu čovjek posjeduje osnove za ovladavanje vlastitim životom. Čovjek je cjelovitost koja teži za integracijom; jedinstvom tijela – duše – duha; jedinstvom prošlosti – sadašnjosti – budućnosti; jedinstvom prihvaćanja i mijenjanja sebe sama. Čovjek je dinamički organizam koji se u odnosu/dijalogu s drugim ostvaruje. Kod pristupa čovjeku kao cjelini gešalt pedagogija osobito naglašava važnost osvješćivanja i samoosvješćivanja.⁴ Za razliku od psihoanalize, koja je usredotočena na prošlost, gešalt terapija, pa onda i gešalt pedagogija, usmjerene su više na sadašnjost, na ono što osoba osjeća, doživljuje ovdje i sada.

Nadalje, može se reći da gešalt pedagogija u svojem holističkom pristupu pojedincu na neki način nadoknađuje čisto lijevo-hemisferični, kognitivno-analitički rad i koristi se metodama koje se bave kreativnim, holističkim područjem desnog mozga. Navedene metode podrazumijevaju pokrete i ples, meditacije i pjevanja, vizualizacije, igre uloga, grupnu dinamiku procesa, kreativni dizajn, verbalizacije itd.⁵ Kako smo već istaknuli, gešalt terapija se fokusira na trenutačno iskustvo pojedinca (ovdje i sada), imajući pritom u vidu iskustava iz osobne prošlosti koja se odražavaju u sadašnjosti. Budući da je riječ o golemom broju likova, koje osoba može iz svoje prošlosti jasno diferencirati, za gešalt terapiju nije odlučujuće odgovoriti na pitanje zašto osoba navedena iskustva/likove doživljuje tako kako doživljuje, već je ponajprije zanima ono »što« i »kako« je osoba od svega izabrala. Te uvide iz gešalt psihologije

² Usp. Hilarion G. PETZOLD, Georg I. BROWN, (Hrsg.), *Gestaltpädagogik. Konzepte der integrativen Erziehung*, Pfeiffer, München, 1977; Iva NEŽIĆ GLAVICA, Gešalt pedagogija kao »dodana vrijednost« religiozne edukacije, u: *Crkva u svijetu*, 53 (2018.) 2, 247.

³ Usp. *Isto*, 245.

⁴ Usp. Hans NEUHOLD (ur.), *Christlich orientierte Gestaltpädagogik und ganzheitliche Bildung*, u: *Leben fördern – Beziehung stiften: Festschrift für Albert Höfer*, Graz, 1997., 17.

⁵ Usp. INSTITUT FÜR INTEGRATIVE GESTALTPÄDAGOGIK, *Was ist gestaltpädagogik?* u: <https://igch.ch/was-ist-gestaltpaedagogik/> (20. VIII. 2019.)

i terapije preuzima i geštalt pedagogija.⁶ Ona u samo središte procesa učenja stavlja, uz nezaobilaznu kognitivnu dimenziju, još i afektivnu, tjelesnu i duhovnu komponentu učenja, razvijajući ih pomoću kreativnih metoda učenja, koje smo prethodno spomenuli.⁷

Geštalt pedagogija u fokusu uvijek ima konkretnu osobu. Ona se kao takva distancira od apstraktnih spoznaja i učenja te u središtu svojeg zanimanja ima čovjeka kao cjelinu.⁸ Drugim riječima, za geštalt pedagogiju čovjek je nešto više od onoga što zamjećujemo u njegovim pojedinačnim dijelovima: on je cjelovitost i jedinstvenost. Čovjek nije tek ukupan zbroj stanica, organa i udova, čovjek je individuum, »geštalt«, forma koja se ne može dijeliti na tijelo, dušu i duh jer to troje predstavlja samo različite vidove jedne te iste cjeline.⁹ Geštalt pedagogija nije, kako Hans Neuhold ističe, »u prvom redu metodika ili didaktika, već je jedan od oblika cjelovitog pogleda na svijet i stavove konkretne osobnosti, pogleda iz kojeg se razvija pedagogija koja nastoji pomoću koncepata cjelovitog učenja i poučavanja – pa i pomoću strukturnih i organizacijskih promjena – pridonositi što boljoj humanizaciji škole«¹⁰. Ona, prema istom autoru, ima smjer humanističke pedagogije koja proizlazi iz temeljnih koncepata geštalt terapije (model kontakta, koncept dodira i susreta) i humanističke psihologije (humanistička vrijednost, usredotočenost na osobu, naglašavanje potencijala napredovanja pojedinca).¹¹ Gestalt pedagogija temelji se na pretpostavci da je učenje cjeloživotno, jedan kreativni proces, koji uključuje čitavu osobu i sve njezine dimenzije.

1.1. Temeljna načela geštalt pedagogije

Različiti autori pokušavali su sistematizirati osnovna načela geštalt pedagogije. Dok je, primjerice, Petzold u knjizi *Geštalt pedagogija. Koncepti integrativnog*

⁶ Usp. Mateja CENTA, Geštalt pristop, njegovo razumevanje odnosnosti čustvenosti in kognitivna teorija čustev, u: *Bogoslovni vestnik*, 78 (2018.) 2, 422-423.

⁷ Usp. Iva NEŽIĆ GLAVICA, *Geštalt pedagogija kao »dodana vrijednost« religiozne edukacije*, 243.

⁸ Usp. Stanko GERJOLJ, Geštaltpedagogika kot celostna pedagogika, u: Petra JAVRH (ur.). *Vseživljenjsko učenje in strokovno izrazje*, Ljubljana, 2008., 130-140.

⁹ Usp. Georg MAIER, Christian von Ehrenfels und seine Entdeckung der »Gestalt«: Anwendung in der Gestaltpädagogik, - seelsorge und - therapie, u: *Zeitschrift für Integrative Gestaltpädagogik und Seelsorge*, 38 (2005.), 2, 7; Iva NEŽIĆ GLAVICA, *Geštalt pedagogija kao »dodana vrijednost« religiozne edukacije*, 245.

¹⁰ Hans NEUHOLD, *Christlich orientierte Gestaltpädagogik und ganzheitliche Bildung*, 16.

¹¹ Usp. Iva NEŽIĆ GLAVICA, *Intervju z dr. Albertom Hoferjem, ustanoviteljem kršćanske geštalt pedagogike* (15. VII. 2017), u: <http://gestaltpedagogika.rkc.si/index.php/content/display/295> (21. VIII. 2019.); Iva NEŽIĆ GLAVICA, *Geštalt pedagogija kao »dodana vrijednost« religiozne edukacije*, 249.

odgoja upotrebljavao pojam geštalt pedagogije kao nadređen pojam za tri koncepta koja su se različito razvijala (tematski usmjerena interakcija, *confluent education* i integrativna pedagogija), dotle su Olaf Axel Burow, Helmut Quitmann i Martin P. Rubeau temeljne karakteristike geštalt pedagogije povezivali s humanističkom psihologijom, osobito naglašavajući važnost dodira i susreta. Ne ulazeći ovdje dublje u razlike navedenih autora, zadovoljit ćemo se samo iznošenjem opće prihvaćenih osnovnih načela geštalt pedagogije. Njih je u svojoj knjizi iznio već spomenuti Olaf Axel Burow. Iva Nežić Glavica u svojem članku ih je pobrojila i kratko protumačila.

1. Načelo »usredotočenosti na dodir« upućuje na to da je dodir osnovni čimbenik međuljudske interakcije.

2. Načelo »ovdje i sada« usmjerava pozornost na trenutačnu situaciju učenja.

3. Načelo »osvješćivanja« (*awareness*) fokusira se na tankočutno zamjećivanje učenika, njegova okruženja i na temelju učenikovih potreba otvara nove perspektive za izbor sadržaja i metoda učenja.

4. Načelo »centriranja na osobu« stavlja pojedinca u središte, njegovo dostojanstvo i njegova prava.

5. Načelo »učenja na temelju iskustava« nadovezuje se na teorije o iskustvenom učenju i usmjereno je integraciji osobnosti i razvoju učenikova osobnog napredovanja.

6. Načelo »*self-support*« mijenja ulogu učenika. Učenik nije više ovisan o učitelju, već je samostalan, osobno odgovoran za proces rasta.

7. Načelo »zatvorenog geštalta« uvažava psihosocijalni razvoj učenika i izoštava svijest da neriješeni konflikti otežavaju proces učenja i nastave.

8. Načelo »integracije« uvažava jedinstvo tijela, duše i duha te omogućuje holistički pogled na učenikovo djelovanje, osjećanje i mišljenje.

9. Načelo »odgovornosti« posvješćuje da učenikovo samoostvarivanje ovisi o njegovu izboru i njegovoj odluci.

10. Načelo »dijaloške nastave i učenja« odnosi se na uspostavljanje povjerljivog, prihvatljivog dijaloga/odnosa, koji predstavlja temelj za izgrađivanje učenikove osobnosti.

11. Načelo »sinergije« usmjereno je na solidarno i kooperativno djelovanje, koje je važno za socijalne odnose i odgovorno ponašanje u okruženju.

12. Načelo »dobrovoljnosti« pretpostavlja da su odluke i djelovanje učenika prije svega plod njegove unutarnje motivacije.¹²

¹² Usp. Olaf-Axel BUROW – Karlheinz SCHERPP, *Lernziel: Menschlichkeit. Gestaltpädagogik – eine Chance für Schule und Erziehung*, München, 1981., 86; Iva NEŽIĆ GLAVICA, *Geštalt pedagogija kao »dodana vrijednost« religiozne edukacije*, 249. Opširnije o temeljnim načelima

1.1.1. Kršćanska geštalt pedagogija

Kršćanska geštalt pedagogija je program za usavršavanje religijsko-pedagoških i pastoralnih vještina odgoja, komunikacije, animacije i programiranja. Utemeljitelj kršćanske geštalt pedagogije je dr. Albert Höfer, austrijski svećenik, pedagog i psihoterapeut, koji je postojeću geštalt pedagogiju, o kojoj smo prethodno govorili, nadogrudio kršćanskim sadržajima. Tu osobito mislimo na doprinos Drugoga vatikanskog koncila, zatim teologije oslobođenja, dubinsko psihološke egzegeze Svetog pisma kao i kršćanske personalne antropologije (Martin Buber, Gabriel Marcel, Romano Guardini...) i biblijskog humanizma.¹³ Kršćanska geštalt pedagogija najprije se, zaslugom Höfera, razvila u Austriji osamdesetih godina prošlog stoljeća, a zatim se proširila na južnu Njemačku i Švicarsku. U novije vrijeme razvija se u Sloveniji i u Hrvatskoj, pogotovo u Splitu preko programa nazvanog Cjelozivotno učenje kšćanske geštalt pedagogije.¹⁴

Kršćanska geštalt pedagogija naglašava, u skladu s biblijskom tradicijom i kršćanskom antropologijom, da je čovjek stvoren na sliku Božju. To znači da su njegove dubine u potpunosti dokučive jedino Bogu Stvoritelju. U procesu upoznavanja i življenja svojeg pravog identiteta čovjek je pozvan od Boga da se kroz slušanje Njegove riječi postupno ostvaruje. Čovjek je relacijska osobnost koja se ne ostvaruje samo u odnosu s drugim nego i u odnosu s Bogom, kako to, primjerice, ističe Buber.¹⁵ Po kršćanskoj geštalt pedagogiji pojedinac je odgovoran za izgradnju svojih, ali i tuđih životnih putova i opredjeljenja. Pritom on može i treba učiti iz bogate riznice stare tisuću godina u kojoj se nalaze iskustva svetopisamskih muževa i žena.

Kršćanska geštalt pedagogija ne definira čovjeka kao biće koje bi u svojem djelovanju bilo prepušteno sebi samome, već mu je unaprijed podarena mogućnost da na svojem životnom putu može po vlastitoj želji uspostaviti dijaloški odnos s Bogom, Isusom Kristom, koji je središte i unutarnja snaga kršćanske geštalt pedagogije. Ona po svojoj »pedagogiji ljubavi«, kako Höfer naziva Isusovu pedagogiju, tj. antropologiji i pristupu čovjeku, može biti uzor ne samo vjernicima nego i nevjernicima. U toj pedagogiji ljubavi osobita po-

geštalt pedagogije vidi u: Mateja CENTA, Geštalt pristop, njegovo razumevanje odno-
snosti čustvenosti in kognitivna teorija čustev, u: *Bogoslovni vestnik*, 78 (2018.) 2, 433-434.

¹³ Usp. Iva NEŽIĆ GLAVICA, *Geštalt pedagogija kao »dodana vrijednost«* religiozne edukacije, 251; INSTITUT FÜR INTEGRATIVE GESTALTPÄDAGOGIK, *Was ist Gestaltpädagogik?* (22. VIII. 2019.)

¹⁴ Usp. KATOLIČKI BOGOSLOVNI FAKULTET SVEUČILIŠTA U SPLITU, u: <https://www.kbf.unist.hr/hr/studiji/60-cjelozivotno-ucenje-krscanska-gestalt-pedagogija> (22. VIII. 2019.)

¹⁵ Usp. Iva NEŽIĆ GLAVICA, *Geštalt pedagogija kao »dodana vrijednost«* religiozne edukacije, 252.

zornost posvećuje se *primatu čovjeka* jer je on uvijek u centru Isusove pažnje, zatim *bezuovjetnom prihvaćanju čovjeka*, težnji za *unutarnjim životom*, a ne samo vanjskom obrednom praksom te *prisutnošću djelotvorne ljubavi* prema Bogu i bližnjemu, svakom čovjeku.

Höfer je iz iskustva znao da se religiozno poučavanje ne smije reducirati isključivo na znanstveno raščlanjivanje jer se ona time ne samo osiromašuje nego gubi svoju bit.¹⁶ Takvo sužavanje vodi pojedinca samo do informativnog upoznavanja i apstraktnog teološkog pristajanja uz istine vjere, ali mu ne omogućuje osobni odnos s Bogom. A osobni odnos s Bogom, sjedinjenje s Njim, u konačnica je temeljna zadaća vjere. Drugim riječima, vjera osim informativnog karaktera ima i formativni, odnosno misionarski. Ona omogućuje osobno iskustvo odnosa s Bogom koji čovjeka poziva da mu bude suradnik na širokom području privatnog i društvenog života.

Činjenica da su apostoli na holistički način upoznavali Isusa te ga potom na isti način navješćivali prvim kršćanima za kršćansku gešalt pedagogiju znači da i mi trebamo činiti isto ili slično. U konkretnom slučaju to znači da u procesu učenja vjere ona pažnju usmjeruje ponajprije na učenikovu operativnu, zatim afektivnu i tek na kraju kognitivnu komponentu. Dakle, po Höferu, da bi proces prenošenja vjere bio uspješan, učitelj se mora najprije posvetiti »obradi čuvstvenog područja«, pa tek onda »sijanju sjemena kršćanskog navještaja«. ¹⁷ Sukladno gešalt metodi, dakle, učenje nije samo spoznajni intelektualni proces, već proces u koji je čovjek uključen sa svojom cjelovitom osobnošću (holistički pristup).

Ona kao takva želi u prvom redu poticati i produbljivati razvoj osobnosti, i to ne samo kod učenika nego i kod učitelja. Da bi to bila u stanju, Höfer predlaže kako učitelji ne bi trebali odgovarati na pitanja koja nisu postavila djeca i adolescenti, već bi se upravo trebali usredotočiti na probleme i izazove koji su njima aktualni ovdje i sada.¹⁸ Drugim riječima, to znači da se u središtu kršćanske gešalt pedagogije nalazi konkretan čovjek sa svojim dostojanstvom, osobnom vjerom, biografijom, sumnjama i strahovima, problemima i očekivanjima itd.

Od njega, tj. od onoga čime je on trenutno zaokupljen polazi se da bi se postupno došlo do željenog cilja – rasta osobnosti, posvješćivanja vlastitog

¹⁶ Usp. *Isto*, 252-253.

¹⁷ Albert HÖFER – Franz FEINER – Johan PERSTLING – Anton SCHRETTLE, *Die neuen Glaubensbücher. Einführung in die integrative Religionspädagogik 5. – 8. Schulstufe*, Graz, 1979., 56.

¹⁸ Usp. *Isto*, 12.

identiteta, vlastitog cilja u životu, odgovornosti za druge i za sve stvoreno itd. Ono što još u ovom sažetom prikazu svakako treba naglasiti jest da se geštaltistički usmjereno učenje temelji na uzorima. Naime, preko iskustveno usmjerenog pristupa (npr. bibliodrame, čitanja psalama i sl.) omogućuje se učeniku identifikacija sa svetopisamskim uzorima, osobama i ulogama te preuzimanje njihova spoznajnog vidokruga, asocijacija, stajališta i vrednovanja. To se u prvom redu odnosi na Krista, ali i na druge važne osobe iz Svetog pisma.

2. Kršćanska geštalt pedagogija u praksi

2.1. *Sveto pismo govori i danas*

Sveto pismo ima svezremenski karakter. To je riječ Božja upućena svim generacijama. Ono kao takvo nikad ne zastarijeva. Njegovi likovi samo čekaju čitatelja da mu progovore, prate ga kroz život i poučavaju. Stari zavjet se u takvom smislu može gledati kao prisposoba našeg odrastanja, našeg osobnog rasta, a Novi zavjet kao simbol naše odraslosti, zrelosti.¹⁹ Sveto pismo je zrcalo čovjekovih najdubljih čeznuća. Čitajući ga čovjek otkriva kako Bog kroz dugu i burnu povijest spasenja oslobađa čovjeka od najrazličitijih okova i neprestano ga uči, izgrađuje i odgaja. Sveto pismo nije knjiga o bezgrešnim i savršenim ljudima, već prije o grešnicima i grešnim pripovijestima. Nitko od ljudskih osoba i likova u Svetom pismu nije prikazan kao savršen. Pa ipak svaki pojedinac u njemu koji iskreno komunicira s Bogom postaje velik i značajan, blagoslovljen i plodonosan.²⁰ Možda je upravo u tom sadržana tajna njegove privlačnosti.

U Svetom pismu se ogleđavamo, ono nas ispituje i poučava, otkriva nam tko smo mi i kakvi možemo postati.²¹ Opisi životnih situacija u njemu ne zastavljaju se samo na analizi nego nam se egzistencijalno obraćaju kao pripovijesti spasenja.²² I na nas se odnose. Nama su upućeni. Naime, kako Manfred Görg ističe, Bog nije predsjednik države da bi se prilagođavao javnom mnijenju te pokušao udovoljiti trenutnoj želji pojedinaca i skupina, već komunicira s čovjekom na temelju vizije koja nadilazi vrijeme i prostor.²³ Božje vrijednosti

¹⁹ Usp. Stanko GERJOLJ, *Drame biblijskih obitelji. Pedagoška i psihološka interpretacija odnosa u biblijskim obiteljima*, Split, 2015.,12.

²⁰ Usp. *Isto*, 17.

²¹ Usp. Frances VAUGHAN – Bryan WITTINE – Roger WALSH, *Transpersonal Psychology and the Religious Person*, u: P. Edward SHAFRANSKE (ur.), *Religion and the Clinical practice of psychology*, Washington, DC, 1996., 483-509, ovdje 487.

²² Usp. Albert HÖFER, *Gottes Wege mit den Menschen. Ein gestaltpädagogisches Bibelwerkbuch*, München, 1997, 131.

²³ Usp. Manfred GÖRG, *In Abrahams Schoss: Christsein ohne neues Testament*, Düsseldorf, 1993., 43.

i poruke, dakle, nadilaze promjenjivost vremena i nisu podložne njegovu nestalnom duhu.

Premda Sveto pismo nije popis odgojnih naputaka, već knjiga spasenja koja u velikom broju svojih tekstova inspirira i sugerira odgovore, prikladna ponašanja na izazove kroz koje čovjek danas prolazi, a koji nisu tako različiti od onih biblijskih. Ono se nipošto ne brine samo za »zdravlje duše«, kako bi neki mislili, a tijelo zapostavlja, već se obraća čovjeku u svim njegovim dimenzijama, promatra čovjeka kao cjelinu. Kao takvo ono dobro zna kako su čovjeku za zdrav život od presudne važnosti dobri odnosi s ljudima. I s Bogom, naravno. Uvažavajući tu činjenicu u nastavku ćemo govoriti o snovima kako 'mjestu' u kojem susrećemo sebe, Boga, druge ljude, događaje.

2.2. *Snovi u percepciji kršćanske geštalt pedagogije (vježba)*

Bog, između ostaloga, i preko snova komunicira s ljudima, daje im upute i savjete. To nam je dobro poznato iz Svetog pisma, bilo iz Starog zavjeta (npr. u slučaju Jakova²⁴ ili Josipa 'egipatskog') ili iz Novog zavjeta (sv. Josip). U psalmu 127. čitamo: »Ako Jahve kuću ne gradi, uzalud se muče graditelji. Ako Jahve grad ne čuva, uzalud stražar bdi. Uzalud vam je ustati prije zore i dugo u noć sjediti, vi što jedete kruh muke: miljenicima svojim u snu on daje.« Taj fenomen, međutim, ne pripada samo dalekoj prošlosti i nije privilegij samo velikih svetopisamskih likova nego je nešto što obilježava i naše vrijeme. Naime, i danas postoje ljudi koji tvrde da su u snu ili u vremenu dok su bili klinički mrtvi doživjeli jedno transcendentno iskustvo, susret s Bogom koji im je nešto poručio, utješio ih, ohrabrio itd.²⁵ Snovi su zanimljivo i tajanstveno doživljavanje

²⁴ "Jakov ostavi Beer Šebu i zaputi se u Haran. Stigne u neko mjesto i tu prenoći, jer sunce bijaše već zašlo. Uzme jedan kamen s onog mjesta, stavi ga pod glavu i na tom mjestu legne. I usne san: ljestve stoje na zemlji, a vrhom do neba dopiru, i anđeli Božji po njima se penju i silaze. Uza nj je Jahve te mu govori: 'Ja sam Jahve, Bog tvoga praoca Abrahama i Bog Izakov. Zemlju na kojoj ležiš dat ću tebi i tvome potomstvu. Tvojih će potomaka biti kao i praha na zemlji; raširit ćete se na zapad, istok, sjever i jug; tobom će se i tvojim potomstvom blagoslivljati svi narodi zemlje. Dobro znaj: ja sam s tobom; čuvat ću te kamo god pođeš te ću te dovesti natrag u ovu zemlju; i neću te ostaviti dok ne izvršim što sam ti obećao.' Jakov se probudi od sna te reče: 'Zaista se Jahve nalazi na ovome mjestu, ali ja nisam znao!«, Post 28,10-16.

²⁵ Tako je npr. Zack Clements iz Brownwooda (Texas, SAD) mladić od 17 godina doživio kliničku smrt 20 minuta za vrijeme koje je imao kratki susret s osobom koja ga je ohrabrila govoreći da će sve biti dobro, a za koju on tvrdi da je po izgledu Isus Krist. Više o tome vidi u: Muore per 20 minuti, si sveglia all'improvviso e racconta di essere stato davanti a Gesù (22. XI. 2016.), u: <https://it.aleteia.org/2016/11/22/adolescente-arresto-cardiaco-muore-per-20-minuti-si-sveglia-allimprovviso-e-racconta-essere-stato-davanti-gesu/> (23. VIII. 2019.).

koje zaokuplja čovjekovu pažnju oduvijek. O njima postoje različite teorije i interpretacije (npr. npr. Freuda – psihoanaliza, Junga – kolektivno nesvjesno s arhetipovima itd.). Mi ćemo u nastavku opisati vježbu koja se može izvoditi u različitim prostorima i s različitim grupama, a u kojoj ćemo obraditi temu snova na način kako je to svojstveno kršćanskoj geštalt pedagogiji, slijedeći njezinu metodu koja se oslanja ponajviše na modernu geštalt psihologiju i terapiju.

U vježbi sudjeluje npr. skupina mladih (petnaestak osoba) i njom želimo na konkretnom primjeru prikazati doprinos kršćanske geštalt pedagogije našem sveukupnom rastu na primjeru odnosa prema snovima, tj. upoznavanju i razvijanju sebe pomoću interdisciplinarnе analize snova. Tekst kojim ćemo (u drugom dijelu rada s grupom) se koristiti kao pomoći, tj. paradigmom Božjeg načina djelovanja zanimljivog za našu temu, uzet ćemo iz Starog zavjeta, točnije onog u kojem se govori o Jakovljevoj 'borbi s Bogom' u snu te tekstove koji govore o Josipovim snovima. Također će biti riječi i o faraonovu snu i Josipovu tumačenju tog sna. No prije samog čitanja ili slušanja navedenih tekstova, prema metodi geštalt pedagogije, prvo treba stvoriti ozračje 'unutarnje', a ne samo vanjske prisutnosti (tijelom) osoba na susretu, u razredu, u župnoj dvorani i sl. Tu usredotočenost postižemo, primjerice, preko zajedničkog plesa od nekoliko minuta koliko je potrebno da se 'diskonektiramo' od usredotočenosti na trenutne obveze te se na neki način uprisutnimo u cijelosti – postanemo bliži jedni drugima stvarajući tako ozračje povjerenja i spontanosti. Uz melodiju i jednostavan ples – koji voditelj povede, a u kojem svi sudjelujemo – to brzo postižemo.

Nakon uvodne vježbe idućih petnaest minuta svatko u tišini, udaljen od drugih koliko prostorija dopušta, razmišlja o snu koji je više puta sanjao, o snu koji se ponavlja ili koji je po temi najčešći zadnjih godina. San je potrebno ukratko i zapisati ili još bolje ključnu scenu naslikati. Nakon zapisivanja ili slikanja sna (ponovno se vraćamo u grupu te u idućih dvadeset minuta izaberemo dvoje dobrovoljaca koji su spremni izložiti svoj san (zapisan ili slikom) te ga glumom ukratko prikazati, možda samo ključnu scenu. To čine uključujući druge i proživljujući iznova, u svim dimenzijama, navedeni san. Nakon toga grupa kratko komentira scenski prikaz. Članovi grupe to čine bez vrijednosnih sudova, samo ističući ono što su vidjeli, doživjeli, što im je bilo zanimljivo. To osobi pomaže da sama, bez obrane, straha, racionaliziranja i opravdanja, i s jednim odmakom od sebe dođe do određenih spoznaja, posvijesti sebi prisutne emocije i bolje razumije sebe i druge. Voditelj nenametljivo osobu vodi da u tom procesu sama dođe do odgovora. Jedini pravi odgovor je onaj do kojeg osoba dođe sama.

U vježbi u kojoj glumimo, tj. ponovno ulazimo u san, cilj je suočiti se sa onim što smo sanjali. Ako je, primjerice, riječ o najčešćim snovima u kojima se leti, bježi, vozi automobil a da se ne može stati, onda se treba suočiti sa navedenim strahom. Pitati to »čudovište iz snova« zašto nas proganja i konačno možemo izmijeniti kraj sna kako bismo bili sretniji i snažniji: osobe koje samostalno donose odluke i autentično žive. To se čini, primjerice, na takav način da osoba zatvori oči i sebi vizualizira, odnosno predoči sretno rješenje ili da druga osoba odglumi tu zamišljenu scenu sretnog rješenja.

2.3. Interpretacija snova

Nakon kratke pauze ili drugi put, ako susret traje samo sat vremena, nastavljamo istim kratkim plesom kao i na početku susreta, potom u grupi slušamo izvještaj o Jakovljevu snu, Josipovim snovima (o snopu i o zvijezdama) i o faraonovu snu. Nakon kratke diskusije o navedenim snovima, uključujući i vlastite snove o kojima smo prethodno govorili, voditelj se kratko osvrne na sve što se dotad radilo (i prošli put) te u sažetom obliku, osvrćući se na navedene snove iz Svetog pisma, istakne ono što smatra važnim kad se govori o pogledu kršćanske geštalt pedagogije na snove.

U tom smislu voditelj iznosi svoju refleksiju o onomu što smo prethodno radili. Tako, primjerice, ističe kako naša svijest obično ne uspijeva obraditi sve sadržaje i događaje što smo ih tijekom dana doživjeli pa tu zadaću nastavlja činiti i kad usnemo, u podsvijesti. Podsvijest, dakle, probavlja i razrađuje sadržaj svijesti.²⁶ Svijest nikada ne 'odmara'. Ono što ne uspije preraditi tijekom dana, to kroz snove izbija tijekom noći. Svijest je jedna od četiri radnje koje se u čovjeku neprestano obavljaju: disanje, krvotok, probava i mišljenje u smislu šireg mentalnog djelovanja.²⁷ Snovi osvjetljuju mračne prostore koje razumom istražujemo.²⁸

Snovi kojih se sjećamo, sukladno dosadašnjem iskustvu većine ljudi, uglavnom su oni koje sanjamo u kratkom vremenu kojim smo se 'nagradili' nakon što nas je već budilica probudila. Ono što je važno naglasiti jest da snovi nisu samo »želudac« za probavljanje svijesti. Oni su puno više od toga: oni iz podsvjesne perspektive pomoću slika i simbola razotkrivaju stanje naše duše. U snovima se slike i doživljaji isprepleću s maštom, ali i s našim

²⁶ Usp. Stanko GERJOLJ, *Drame biblijskih obitelji*, 151.

²⁷ Usp. *Isto*, 153.

²⁸ Usp. Jordan PETERSON, *12 pravila za život. Protuotrov kaosu*, Split, 2018., 16.

najdubljim čeznućima i željama.²⁹ Upoznajući ih, mi otvaramo putove do naših potencijala koji su nam potrebni kako za suočavanje s prošlošću tako, i što je još važnije, za kreiranje naše budućnosti.³⁰ Naime, naši snovi najčešće ne završavaju tragično, već se glavni junak nekako spasi, izvuče, ponekad i na čudesan način. Taj junak najčešće predstavlja nas same. Inače, poznato je kako čovjek svaku noć sanja, ali se ne sjeća svojih snova. Također je poznato da se čovjek, za vrijeme noćnog sna, nakratko budi svakih devedeset ili sto minuta. Snova se sjećamo, kako smo i gore spomenuli, upravo na tim prijelazima koji vode u spavanje ili buđenje. Što se tiče snova koje učestalo sanjamo, oni će se ponavljati sve dotle dok 'problem', koji se u snovima pojavljuje, zadovoljavajuće ne riješimo.

Snovi ne najavljuju budućnost, kako bi netko neupućen mislio, već iznose ili prerađuju sadržaj koji već postoji u nama (npr. Jakovljevi sukob s bratom Ezavom, Josipov odnos s ocem i braćom i sl.). U tom smislu ako smo zaspali opterećujući se nekim problemom, za koji nismo našli odgovarajuće rješenje, onda je sasvim logično da se tim problemom svijest nastavlja baviti i kad mi odmaramo. Iz navedenog možemo i zaključiti kako su snovi usmjereni prema budućnosti, tj. razrješenju onoga što nas opterećuje. Oni 'gledaju' na naš život dublje i šire od svijesti.³¹

Na primjeru Josipovih snova iz Starog zavjeta možemo puno toga naučiti. Naime, Josip sanja kako mu se drugi klanjaju (tuđi snopovi se klanjaju njegovu snopu, sunce i zvijezde se klanjaju njemu, najvećoj zvijezdi). Bilo bi prejednostavno Josipa proglasiti sanjarem i narcisom, a ne vidjeti da njegovi snovi nisu samo odraz njegove umišljenosti, superiornosti u odnosu na drugu braću već i rezultat onoga što osjeća, doživljuje od oca Jakova. On zapravo sanja samo ono što doživljuje od oca. Otac sudjeluje u Josipovoj viziji samoga sebe, koja se i preko snova očituje. On voli Josipa više od svih drugih sinova. Zato mu i daje kičenu haljinu, pošteđuje ga poslova, šalje u nadzor drugima itd. Premda Josip ima privilegiran status, ipak, a to će se kasnije pokazati ponajviše u nadilaženju pogrešaka svojih predaka, Jakov nije odgojio samo sanjara već moralno izgrađenu osobnost s velikim samopoštovanjem. Josip je

²⁹ Usp. Clare JOHNSON, *Što ste sanjali? Pravo značenje snova i kako njima upravljati* (22. III. 2018.), u: <https://www.24sata.hr/lifestyle/sto-ste-sanjali-pravo-znacenje-snova-i-kako-njima-upravljati-565194> (23. VIII. 2019.). Više o snovima od iste autorice vidi u: <http://deeplucid dreaming.com/about-clare-johnson-lucid/> (23. VIII. 2019.).

³⁰ Usp. Stanko GERJOLJ, *Drame biblijskih obitelji*, 152.

³¹ Usp. Bogzaran FARIBA – Daniel DESLAURIERS, *Integral Dreaming. A holistic Approach to Dreams*, New York, 2012., 45.

kompletna osobnost, jedan od najsavršenijih likova Starog zavjeta.³² Od sanjara je postao tumač snova, a od osobe s elementima narcisoidne osobnosti postao je skromna i ponizna osoba koja je spremna podnositi nepravdu (zbog lažne optužbe Potifarove žene – usp. Post 39, 6-16) i činiti plemenita djela čak i u zatvoru u koji je nepravедно dospio. Ponižavanja ga nisu pokolebala, već, prema Božjoj pedagogiji, učvrstila u kreposti. Suradjujući s Bogom prihvatio je sebe i oprostio braći te stvorio nove odnose.

3. Iskustvo korisnosti kršćanske geštalt pedagogije

Nakon sudjelovanja na deset susreta koji su se odvijali u Franjevačkom klerikatu o. fra Ante Antića u Splitu, u suradnji Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Splitu i Teološkog fakulteta iz Ljubljane pod vodstvom prof. dr. sc. Stanka Gerjolja i prof. dr. sc. Jadranke Garmaz iznose se zapažanja koja su me se posebno dojmila. Na prvom mjestu ističe se pozornost prožeta poštovanjem i ljubavlju u maloj grupi koja je u biti najbolji mogući ambijent koji tako poticajno djeluje na čovjeka, otvara ga prema samom sebi, drugima i novoj kreativnosti. Pozornost ga čini usredotočenim na osobe, priču (osjećaje, mišljenja) drugih ljudi, a ljubav ga čini selektivno autentičnim da zna dozirano pridonositi razgovoru, ne odvlačeći nepotrebno pažnju sa sadržaja na sebe. Stvorivši takvu atmosferu pozornosti, čovjek osjeća zajedništvo i opuštenost te se lakše uključuje u priču, igru, molitvu, zajednički zadatak. Također ne fokusirajući se ni na drugoga, na njegovo ponašanje i stavove, već samo na neki sadržaj, omogućuje drugom da slobodnije komunicira, napravi odmak od sebe i prestane se natjecati, opravdavati i sl.

Ono što na osobit način dolazi do izražaja tijekom navedenih susreta kršćanske geštalt pedagogije jest ležernost u početku, koja gotovo nikoga ne obvezuje ni na što, zatim posvješćivanje vlastitog stanja svakog pojedinca, važnih trenutaka koji su prethodili susretu, događanja u tijeku i onoga što nas tek očekuje. Osim navedenoga važno je istaknuti nenametljivo vođenje procesa u kojem se osoba može osobno razvijati otkrivajući samu sebe te u kojem može skladno sukreirati zajedničke zadatke, pridonoseći onoliko koliko u tom trenutku procesu treba. Voditelj u tako postavljenom procesu nije neki formalni predvoditelj procesa učenja, već jedva prisutni učenikov savjetnik i uzor koji svoju pozornost posvećuje učenicima. On je voditelj ili, bolje rečeno, pratitelj

³² Usp. Trevor WATT, Joseph's dreams, u: David L. MILLER (ur.), *Jung und Interpretation of the Bible*, Continuum Intl Pub Group, New York, 1995., 55-70.

procesa gotovo neprimjetljiv, a opet presudan. Kao takav on, primjerice, ne vodi beskonačno duge monologe o vjeri, već kod svakog učenika potiče sposobnost koju učenik nosi u sebi, sposobnost »biti vjernikom«, te mu na različite načine pomaže da doživi i progovori o vlastitom religioznom iskustvu. Na takav način učitelj ostvaruje s učenikom intersubjektivni odnos koji omogućuje razvijanje međuljudskog povjerenja, ozračja otvorenosti, iskrenosti i opuštenosti u razredu ili na drugom mjestu. Ukratko, geštalt pedagoški model daje prednost međusobnim odnosima, a ne samo sadržajnim porukama. Primjenjujući metode geštalt pedagogije u poučavanju u vjeri, bilo adolescenata bilo odraslih, razvijamo svoje mogućnosti i na sasvim drugi način percipiramo sebe i Boga, Njegovu volju i naše zadaće.³³

3.1. Prednosti primjene geštalt pedagogije u poučavanju u vjeri

Čovjek se u geštalt pedagogiji promatra kao cjelina, kao otvoreni sistem koji je u aktivnoj interakciji sa svojom okolinom. Ono što određuje iskustvo i ponašanje čovjeka nisu nagoni, vanjski podražaji ili stabilne crte ličnosti, već je to interakcija pojedinca i situacije u dinamičkom polju. U pedagoškoj metodi dolazi do izražaja iskustvo, rad po grupama, praksa, a onda refleksija, interpretacija – zaključci o onom što i kako smo radili, kako se pritom ponašali itd. Zaključke svatko za sebe donosi pažljivo osluškujući druge što su primijetili, što im je važno, što nevažno, kako se osjećaju u pojedinim situacijama i sl. Ukratko, tom se metodom omogućuje pojedincu da u ambijentu prihvaćanja i povjerenja sam 'proradi', posvijesti ili preuzme pojedine sjemenke (ideje, iskustva) te im omogući rast da donesu dobre plodove – promjenu perspektive, proširenje izbora i u konačnici – promjenu života. Umjesto gotovih odgovora i natjecanja u mudrosti u neravnopravnom odnosu učitelja i učenika ovdje se gotovo kroz igru iskustveno poučavamo učeći jedni od drugih i svi zajedno iz svijetlih svetopisamskih primjera.

Mogućnosti korištenja geštalt pedagogije u religioznom poučavanju su velike. To se čini tako da se na prvo mjesto stavi kreativnost, a ne samo iznošenje činjenica. Osposobljavajući druge za kreativnost, dajete im 'slobodne ru-

³³ "If a pupil begins to see Jesus from a different perspective through understanding a certain event of His life, they will understand more of the message than any theological tract could bring.« Albert Höfer, *Gottes Wege mit den Menschen. Ein gestaltpädagogisches Bibelwerkbuch*, München, 1997, 16; Zuzana CHANASOVÁ, *Gestalt Approach of Albert Höfer in Religion Classes during the First Four Years of Primary Education*, u: *Journal of Preschool and Elementary School Education*, 2 (2012.), 2, 41.

ke' što rezultira time da i sami profesori traže i nalaze prikladne načine prenošenja znanja u kojima će se zamijeniti frontalni pristup. U tom se smislu biblijske priče više ne čitaju ili prepričavaju, već sama djecu tu priču izvode (bibliodrama), zatim slikaju, modeliraju itd. Samim tim djeci, pa i odraslima, takav način daje više mogućnosti da se izraze, da sudjeluju i oni se dobrovoljno uključuju, sami oživljujući biblijsku priču i doživljavajući je na svoj način. Na takav način kršćanska geštalt pedagogija potiče pomoću kreativnih medija (slika, fantazija, video) i geštalt terapijskih metoda (npr. ples) otkrivanje učenikovih talenata.³⁴ U tom smislu omogućuje učenicima da se na različite načine izraze (tekst, slika, igra, ples), a sve u svrhu boljeg upoznavanja sebe, tj. rasta u izgradnji osobnosti.

3.2. *Vjera je živi dar, milost koja se osjeća, snaga koja se kuša*

Koristeći se geštalt pedagogijom bolje upoznajemo sebe i druge, bolje osjećamo i 'razumijemo' Boga te shvaćamo kako se s Božjom pomoću i osobnom vjerom događa nevjerovatna prekretnica u našem životu. Vjera je dugo vremena bila nešto što se podrazumijeva. Nešto što smo dobili kao poklon od drugih. Dragocjen, ali previše statičan poklon, poput sata u predvorju – sat je star, lijepo ga je vidjeti i budi ugodne uspomene jer je dar, ali s vremenom je prestao služiti svojoj pravoj svrsi – ne ide više. Promijenio je svoju svrhu. Tako smo uz pomoć geštalt pedagogije mogli posvijestiti sebi da je vjera živi dar. Ona je milost koja se osjeća i snaga koja se neprestano kuša, mjeri. I nije tu poput neke formalnosti, kulturne pripadnosti, identitetskog određenja bez unutarnjeg pripadanja. Ne, vjera je snaga koja se iskušava i pokazuje u svakodnevi. Ona je snaga koja čovjeka vodi preko svetopisamskih likova, njihovih situacija koje paradigmatičke. Ako uspoređujemo Stari zavjet i Novi zavjet sa svojim životom, a to možemo učiniti, onda nas to može voditi u vlastitu prošlost, koju je možda potrebno rehabilitirati, vidjeti postupni rast, probleme i poteškoće u drugom svjetlu – možda kao uvjet rasta i prepoznavati Božju ruku u vlastitoj prošlosti kao i ono još najvažnije – prepustiti se Bogu izvršavajući njegovu volju u sadašnjosti i budućnosti. To sve postižemo kroz identifikaciju s jakim likovima iz Biblije ili s onima koji su kroz burnu i bogatu prošlost Crkve sve navedeno prošli.

Na samom kraju, ističemo još jednu stvar, a tiče se skladne integracije informativnog i slavljeničkog programa prvog ciklusa Cjeloživotnog učenja

³⁴ Više o geštalt pedagoškim metodama vidi u: Zuzana CHANASOVÁ, Gestalt Approach of Albert Höfer in Religion Classes, 36-41.

kršćanske gestalt pedagogije u Splitu. Metode gestalt pedagogije obogatile su naše bogoslužje. Naime, svaki trodnevni susret zaključujemo slaveći najsvečanije slavlje naše vjere – svetu misu. Na početku svete mise, u homiliji, zatim preko prikazanja i poslije pričesti uvijek su u jako sažetom obliku istaknute naglasci, ciljevi i plodovi navedenog susreta koji najednom sve, ponekad i nedovoljno jasno i fragmentirano, na čudesan način sintetiziraju. Postali smo tako, zahvaljujući kršćanskoj gestalt pedagogiji, u liturgiji kreativniji, na drukčiji i, može se slobodno reći, dublji način sudjelujemo u njoj. Svi smo aktivni, prinosimo na oltar nešto vidljivo, neki simbol s kojim se identificiramo ili dio nečega što pripada nama, na čemu smo zahvalni ili čega se želimo riješiti jer ga nosimo kao teret itd. Svakako sebe smo bilo kroz svoju povijest, bilo kroz sadašnju zaokupljenost ili pak kroz buduće izazove i tjeskobe bolje upoznavali, prihvaćali i predavali Bogu. Sav naš rad, naša saznanja, odnosi, strahovi, radosti, opterećenosti... sve je to sastavni dio života koji je lijep, premda nužno uključuje i teške dionice. Gledajući tako realno, a opet vedro na život čovjek se razvija, razvija svoju psihu, duhovnost, čak i duhovitost. Vjeru tako čovjek doživljava kao dar, a ne kao obvezu, skup pravila koje mora izvršavati. I uistinu takav odnos prema vjeri, odnos pun slobode i prihvaćenosti, mijenja perspektivu i okreću osobu k Izvoru života i drugima koji su dar.

Zaključak

Kršćanska gestalt pedagogija predstavlja prikladan metodološki pristup poučavanju u vjeri. U njezinu centru je konkretan čovjek, njegova trenutna zaokupljenost, fokusiranost na određene interese i probleme. Oni nipošto ne predstavljaju smetnju koju bi trebalo otkloniti da bi se učenik ili odrasla osoba fokusirali na sadržaj izlaganja, već predstavljaju most, polazište od kojeg se kreće da bi se kasnije izloženi sadržaj imao na što »nasloniti«, da bi se Riječ Božja ponovno utjelovila i pronašla put do srca, misli i djelovanja konkretnog čovjeka. Polazeći od konkretnog iskustva i trenutne zaokupljenosti, izlaganje sadržaja, tj. navještaj vjere preskače zamku apstraktnosti te pokazuje svoju snagu u odnosu na životne izazove i probleme.

Kršćanska gestalt pedagogija nudi različite kreativne mogućnosti i metode koje omogućuju jedan sasvim novi pristup u formaciji učenika, ali i samog učitelja. Naime, učitelj svojom tihom, ali značajnom prisutnošću učeniku pomaže da on sam donosi odluke, raste u procesu odgoja i obrazovanja vođen vlastitom motivacijom koju učitelj nenametljivo usmjeruje. Ukratko, cilj navedene metode je upoznavanje sebe, sazrijevanje i razvoj ličnosti, promicanje

sposobnosti odlučivanja i spremnost na preuzimanje odgovornosti. Metoda u samo središte procesa učenja stavlja, uz nezaobilaznu kognitivnu dimenziju, još i afektivnu, tjelesnu i duhovnu komponentu učenja, razvijajući ih pomoću kreativnih metoda učenja. Njezina popularizacija i primjena u praksi bez sumnje bi obogatila naš odgoj u vjeri, bilo da je riječ o župnoj katehezi, vjeronauku u školi bilo o radu s različitim grupama vjernika.

Summary

EXPERIENTIAL LEARNING ON THE EXAMPLE OF DREAMS IN GESTALT PEDAGOGY

Ivica JURIĆ

Catholic Faculty of Theology – University of Split
Zrinsko-frankopanska 19, HR – 21 000 Split
ivicajurich@gmail.com

The article discusses gestalt pedagogy, its emergence and specificities of its approach to upbringing and education. Within the specified topic, a special attention is dedicated to Christian gestalt pedagogy and its interpretation of dreams in pedagogical work in group on a few examples from the Holy Scriptures. The main thesis of the author is that postulates and methods of Christian gestalt pedagogy, that has been used for long time in teaching children and adults in faith in some Western countries (Germany, Austria, Switzerland), can be of use in Croatia, especially in terms of a more creative and livelier upbringing in faith, no matter whether it comes to upbringing in school, parish, church movement or to working with various groups of believers.

Keywords: *gestalt pedagogy, Christian gestalt pedagogy, upbringing in faith, dreams, Albert Höfer.*